

Şaşkın Cengâver • İsmet Bertan

Çocuk Kitaplar • Roman • 176 sayfa • Önerilen sınıflar: 3, 4, 5, 6
MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ • İLETİŞİM • ERDEMLER • BİREY ve TOPLUM • DOĞA ve EVREN
masallar • efsaneler • sözünde durmak • yolculuk • macera • iletişim • tembellik • aklını kullanmak • cesaret
• Anadolu

Belgesel yapımcısı, ödüllü yazar **İsmet Bertan** geleneksel masal öğelerini mizah dolu çağdaş bir anlatımla yeniden harmanlıyor, çocukları eğlenceli bir okuma yolculuğuna davet ediyor. İyi huylu, saf, ama bir o kadar da tembel olan Cengâver oğlanın birbirinden komik maceralarını sözcük oyunları ile zenginleşen ritmik bir dille anlatıyor. *Hızlı Tosbi* adlı çocuk romanı Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği (ÇGYD) tarafından 2005 Yılın Çocuk Romanı seçilen yazar, epik tarihsel romanlar koleksiyonu "Anadolu'da Bir Zamanlar" ile geniş bir okur kitlesi edindi.

Saf oğlan Cengâver'in anası, oğlunun adam olamayacağı kaygısıyla onu hayatı öğrensini diye evden yollar. Şaşkın oğlan kimi iyi, kimi kötü birçok insanla karşılaşır. Yolu Mangır Ülkesi'ne düştüğünde, Mangır Sultan'ın kızı ucube Melike Hindiba'ya talip olmak zorunda kalır. Üstelik, kimsenin yerini bilmediği Nah Dağı'ndaki korkunç ejderin yumurtasını bulup getirmese, kaz haline gelmekten de kurtulamayacaktır...

TARTIŞMA KONULARI...

1. Adı Cengâver olanın nasıl bir kişi olması beklenir? Hikâyenin kahramanı Cengâver nasıl bir kişilik? Annesinin oğlunu evden atmasını nasıl karşıladınız?
2. Keleş oğlan, "Kötülük, emek istemez. Zor olan mert kalmaktır," sözüyle ne demek istiyor? Örneklerle açıklayın.
3. Mangır Sultanlığı'na vardığında Cengâver'e neden "deli" diyorlar? Cengâver kendisine deli demelerini nasıl karşılıyor?
4. Sihirbaz Navar, halka gösteriş olsun diye ne tür sihirler yapıyor? Cengâver hangi cesaretle Sihirbaz'a kafa tutuyor?
5. Cengâver'in, kendisini kızıyla evlenmek zorunda bırakan Mangır Sultan'a söylediği en akıllıca söz ne? Sizce bunu söyleyerek ne kazanmayı düşündü?
6. İşkembeden balonun havası boşalınca yere inen Cengâver, eşekten düşürdüğü ak sakallı ihtiyarla neler konuştu? Bu ak sakallı ihtiyar size kimi çağrıştırdı? Yazar, onun hangi söylencelerini kullanmış?
7. Öümcek Mutaf hangi becerilere sahip? Sihirbaz Navar'ı nereden tanıyor? Horozunun günümüzdeki karşılığı ne olabilir?
8. Tuhafliklar Ülkesi'ndeki baba hindi, "İşte hayat budur, evlat; herkes birbirinin macerasında oyuncudur," diyor. Bu söze katılıyor musunuz? Örneğin siz kim(ler)in macerasında oyuncusunuz? Görüşünüzü örnekler vererek anlatın.
9. Küçücük Cengâver, kocaman Kara Dev'i ve Mavi Dev'i nasıl yeniyor? Elindeki sihirli armağanları sizce nasıl kullanıyor?
10. Cengâver, Kızıl Dev'i alt etmek için nasıl bir yöntem buluyor? Koca koca dağlar, Kızıl Dev'i de yenen Cengâver'in gözüne nasıl oluyor da alçacık tepelermiş gibi görünüyor? Gerçekten tepeler mi alçalmış; yoksa Cengâver'in algısı mı değişti?
11. Cengâver'in, Dokuz Başlı Ejder'i yendikten sonra erkek ejderden kaçmasına neler, niçin yardım etti? Fıstık Kadın'ın armağanı olan tarak ne işe yaradı?
12. Yumurtayı Mangır Ülkesi'ne getirerek kahraman olan Cengâver'i kaza çevirmek isteyen vezirle sihirbaza ne oldu? Onların bu dönüşümlerini nasıl yorumlarsınız?

13. Hikâyenin başındaki Cengâver’le Nah Dağı’na ulaşan Cengâver arasında ne farklar görüyorsunuz? Bu yolculuk ona neler kazandırıyor?
14. Macera dolu yolculuğunda Cengâver pek çok kişiyle karşılaşıyor. Sizce bunlardan hangileri iyi, hangileri kötü?

YARATICI ETKİNLİKLER...

- **Oyun:** Önce Anadolu söylencelerinde geçen ulak, harami, bahadır, keleş oğlan, şahbaz ulak, çolpa, kerkenez, tacir vb kelimelerin anlamlarını öğrenin. Sonrasında öğrenciler 3’er kişilik gruplara ayrılın ve her grup bu kelimelerden birini seçsin. Her grup sırayla seçtikleri kelimenin heykeli olarak diğerlerinin önünde dursun. Sınıf, ne heykeli olduğunu anlamak için 1 dakika süresince sorular sorsun. Sürenin sonunda izleyenler 2 cevap hakkını kullandıkları halde bilemezlerse heykelin grubu cevabı söyleyip zafer dansı yapsın.
- **Pantomim:** İsteyen öğrenciler en sevdikleri masalı, birkaç dakika boyunca söz ve ses kullanmadan yalnızca hareketlerle, pantomim biçiminde anlatsınlar. Diğerleri hangi masal olduğunu bu pantomimden anlamaya çalışsın.
- **Sunum:** Herkes en çok sevdiği masalı tanıtan kısa bir sunum hazırlasın. Sunumunda kullanmak üzere masalla ilgili bir ya da birkaç resim yapsın. Bu resimlerin eşliğinde, masalın konusunu, karakterlerini, nereden öğrendiğini, neden sevdiğini anlatsın.
- **Araştırma:** Gönüllü öğrencilerden kurulacak bir grup Anadolu söylencelerinde özel bir yeri olan Zümrüdüanka kuşunu araştırсын. Söylencelere konu olmasının nedeni nedir? Ona hangi güçler ve özellikler yakıştırılmış? Bu fantastik yaratığa hangi söylencelerde rastlıyoruz? İşbölümü yaparak araştırma sonuçlarını sınıfla paylaşsınlar.
- **Resimleme:** Öğrenciler kişisel tercihlerine göre; Cengâver, Sihirbaz Navar, Melike Hindiba, aksakallı ihtiyar, İşkembe üstünde yolculuk, ağaç altındaki camgöz ve cingözler, doru atla yolculuk, fıstık çocuk ve annesi, Kara Dev, Mavi Dev, balkabağı saray ve genç kız, Tepegöz, Dokuz Başlı Ejder gibi hikâyedeki kahramanlardan ya da olaylardan birinin resmini yapsın. Ortaya çıkan resimler, sınıfta ya da okul koridorunda oluşturulacak “Şaşkın Cengâver Albümü” köşesinde sergilensin.
- **Yazma:** Herkes, şimdiye kadar gerçekleştirdiği en maceralı yolculuğu anlatan kısa bir yazı yazsın. En ilginç bulunan yolculuklar sınıfça gerekçeleri tartışılarak belirlensin.
- **Maket yapma:** Öğrenciler 3’er kişilik gruplara ayrılın. Her grup hikâyede geçen yaratıklardan birini seçerek değişik malzemelerle maketini yapsın. Ortaya çıkan çalışmalar, sınıfta ya da okul koridorunda oluşturulacak “Şaşkın Cengâver’in Fantastik Dünyası” sergisinde ziyarete açılın.
- **Münazara:** Öğrenciler iki gruba ayrılın. Bir grup sözcüleri aracılığıyla “cesaret korkmamaktır”, diğer grup ise yine sözcüleri aracılığıyla “cesaret korkunun üstüne gidebilmektir” görüşünü savunsun. Örnekler ve hikâyeden seçilecek olayları kanıt göstererek yapılacak münazarada bakalım hangi grup daha inandırıcı olacak?
- **Mektup:** Her öğrenci, sanki uzaklardaki bir arkadaşymış gibi Şaşkın Cengâver’e birer mektup yazsın. Mektuplarda, Cengâver’i hangi özelliği ya da macerasından ötürü daha çok özlediğini, yeniden buluştuğlarında birlikte neler yapmayı hayal ettiğinden söz etsin. En yaratıcı ve değişik fikirlere sahip 3 mektubu sınıfça belirleyin ve yazarlarına, sınıfça hazırlanan “Şaşkın Cengâver’e Mektuplar” rozetlerini verin.